

Biblijski proroci

---

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Znak raspoznavanja

- נביא *nabi'* – “titula”, ID
- ראה *ro'ê* – onaj koji gleda
  - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
  - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
  - Stvoritelj *gleda* (Post 1)
- חזן *hozê* – onaj koji ima viđenje
  - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
    - Davidov “vidjelac”
  - *hazâ* vidjeti Am 1,1
  - “riječi koje je motrio”
- προφήτης ⇔ ψευδοπροφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisanski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **Proročka formula** (o dolasku Božje riječi):
- “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
npr. Jon 1,1
- ... יהוה אל *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
  - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **Glasnička formula:**
“Gospodin ovako govori”
- יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. Iz 43,1
  - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **Riječ Gospodnja:** נאם יהוה *n^eum* 'Adonaj
npr. Jr 31,31
  - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

Proroci i proročice

□ Petoknjižje:

- Abraham, Mirjam, Mojsije

□ Povijesne knjige: npr.

- Debora (Suci)
- Natan, Gâd, Ahija (Sam)
- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

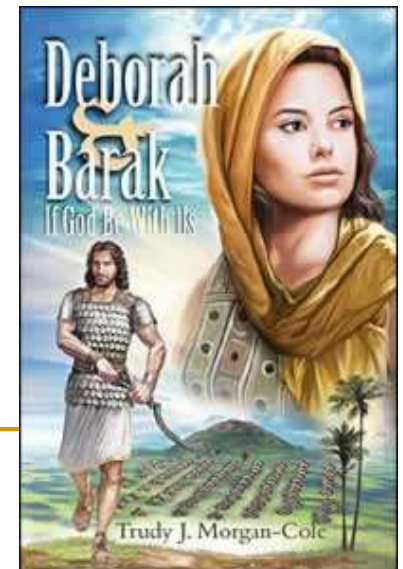
■ Proroci – pisci:

□ Veliki:

□ Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),

- Ez: lažne proročice

□ i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)

Abraham – prorok

- Tko ga naziva prorokom? (Post 20,7b)
- **Bog. Pred kim (usp. 20,3)?**
  - Abimelek Gerarski – strani kralj
  - Kakav je Abraham (v11)?
- **predrasuda i strah za život (v11)**
  - Prva proročka zadaća? (v7.17)
- **“molit će” (v7)**
- **Moli (v17) – zagovornik**
  - Uspješno? (v17)
- **Bog liječi (v17) – bitna molitva**
  - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 הִיָּה (*hajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz 18,15?
- **נביא *nabî*** “kao što sam ja” (Pnz 18,15)
  - Vjerodostojna oporuka usp. v18:
  - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- **Posrednik *Saveza* (18,16)**
  - prenosi “im” Božje riječi (v18)
  - Definicija proroka u Pnz 18,18b:
- **“Dat ću riječi svoje u njegova usta...”**
  - Prva dužnost proroka – primiti riječ
  - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- **Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)**
  - Mojsije jedinstven (34,10):
- **“licem u lice”, poslan od Boga *שלה* *šalah* (11)** □ Isus

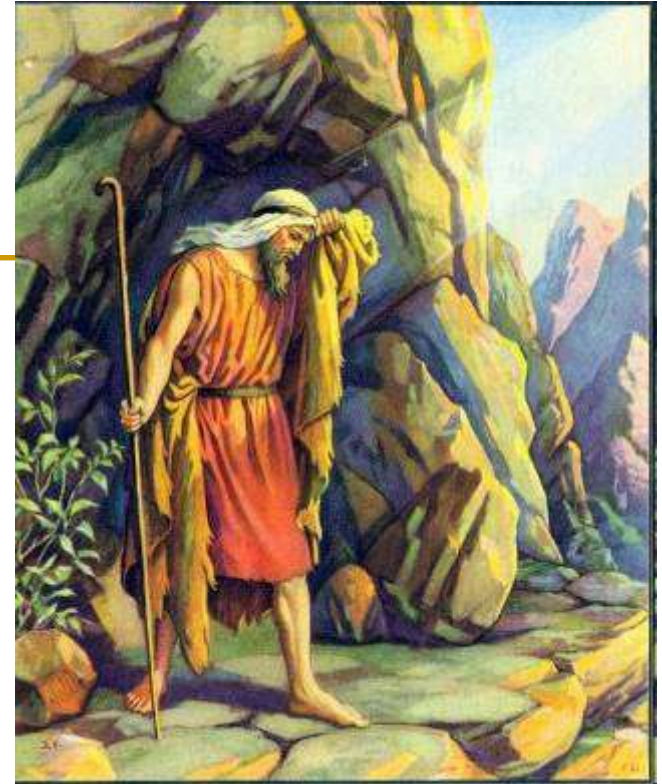

□ *Uloga u Hoš 12,14:*

■ Vodi i čuva

□ *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*

Pokaži pravo lice!

Prorok Ilija pred svojim Gospodinom
1 Kr 19,9-14 u kontekstu

Susret izbliza

- Kako se Bog objavio Iliji (1 Kr 19,12)?
- Mir Božji, blagost, nježan šapat (19,12)
  - Ne vihor, ni potres (11), ni vatra (12)
  - Božja metoda: sam pokazuje pravo lice, iskustvena objava
- Dio dijaloga – A) pitanje (1 Kr 19,9.13):
- “Što ćeš ovdje”? 2x (9.13)
  - usp. Gdje si? (Post 3,9)
- B) Odgovor (1 Kr 19,10.14):
- Ilija veoma revan (10.14)
- Jedini prorok (10.14)

Na Božjoj gori

- ❑ Ilija popravio oltar (1 Kr 18,30)
- ❑ Dokazao Božji autoritet (18,36)
- ❑ Najavio kraj suše (18,44)
- “Traže moj život” (19,10.14)
  - ❑ Kraljica Izebela (19,2)
  - ❑ ⇔ Uskrisio dječaka (17,23)
- Dvostruka revnost (𐤒𐤍𐤐 *qinne*’ 19,10.14)?
  - ❑ Božja (Izl 20,5; 34,14)!!
- Kiša (18,1) ⇔ oganj s neba (38)
- Jedini? ⇔ 100 spašenih (18,4.13), 2 u c20 i Mihej (c22)
- Zastire lice, „čuva leđa” (19,13)
  - ❑ Ponavlja odgovor (19,10.14)

Plodna Božja pedagogija

- ❑ Kamo treba Ilija (1 Kr 19,11); kamo je došao (v13)?
- Stani *u goru...* (19,11) ⇔ na ulazu u pećinu (13)
  - ❑ Novo, drukčije Božje pitanje u v13
  - ❑ Božja zapovijed u 19,15:
- Vрати se = obrati se (שוב *šûb* v15)
  - ❑ ⇔ Dosta (je) sada! (19,4)
- Povučен na gori
- *uznesen* (לקח *lāqah* 2 Kr 2,9s)
  - ❑ kao Henok u Post 5,24
  - ❑ Glasnik Dana (Mal 3,23)
- U razgovoru s Kristom

U napetosti između institucije i karizme

**Pogled na Amosovo zvanje u
Am 7,10–17**

Zvanje “ne-proroka”

- Sukob u Bet-Elu (Am 7,10.13)
  - *Optužen pred kim (v10), od koga (v12)?*
- pred kraljem (10)
- od svećenika (12)
  - kraljevsko svetište ⇔ Amos nije prorok
  - i dom (13) ⇔ nije iz proročke obitelji ni škole (7,14)
- Ne prorokuj! (7,13.16) ⇔ Prorokuj! (7,15)
  - *Naziv u 7,12:*
- “vidjelac” (12)
- “poruči” = pošalje (10) -- Božji autoritet
- “odlazi!” = idi! (12) ----- Božji autoritet

Proročka obrana: Božji autoritet

- Božja zapovijed Amosu (Am 7,15):
- “Idi, prorokuj mome narodu”
  - Gdje je doživio zvanje (15)?
- Kod stada (Mojsije, David, Elizej)
- “mač” i “progonstvo” (11 ⇔ 17)
  - “njegove riječi” (7,10)?
    - Od mača će pasti (7,17) – govori יהוה (usp. 4,10; 7,9.17; 9,1.4)
    - “Sigurno će u progonstvo” (5,5; 7,11.17)
    - Božji postupak: לקח *lāqqaḥ* (7,15) =
- Bog ga *uzima*
  - Iz Judeje
  - Usp. Post 5,24; 2 Kr 2,9s; Ez 3,14

Amos as shepherd, Illustrator of Petrus Comestor's 'Bible Historiale', France, 1372 ; Miniature, Museum Meermannno Westreenianum, The Hague

Druga molitva proroka Jone

Liječenje proročke depresije u Jon 4

Otvoren razgovor

- *Druga molitva* (4,2 ← 2,2)
- **Negativni radikalizam (4,3.8):**
- **“Smrt je bolja!”**
- **Bog oba puta reagira (4,4.9):**
- **“Čini li ti ljutnja dobro?”**
  - **Obje strane govore**
- **Iskustvena komunikacija:**
  - **srdžba (4,1)**
  - **Hlad → radost (6)**
  - **sunce, užaren vjetar (8) → srdžba (9)**

Jona poznaje Zakon (4,2)

- יהוה = milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom
  - Objava Mojsiju u Izl 34,6
  - Jona dodaje (4,2):
- *sažaljenje nad zlom רעה ra'â*
  - Kod Ninive (רעה 3,10)
  - Zahvatilo Jonu (רעה 4,1)
  - Gospodin liječi (רעה 4,6)
- Sam iskusio spasenje (2,10s):
- “Gospodinu pripada spasenje” (v10)
- Riba ga izbacila na kopno (v11)

Pouka proroku

- ❑ *Kako Jona odgovara na pitanje o emociji (4,4s)?*
- **Napušta dijalog (4,5)**
  - ❑ *Zlorabi sjenicu (4,5)*
  - ❑ **Razumljiva emocija prema Asiriji**
  - ❑ *Na početku realno o sebi (4,2s):*
- **“Htio sam pobjeći” (2), “uzmi život moj” (3)**
  - ❑ *Na kraju prvi govor koji sluša (4,10s)*
- **Razlika: bršljan ⇔ stotinu tisuća ljudi**
- **Postao slušatelj?**
- **Veći trud Božji nego s mornarima, kraljem i gradom**

